

ÇİZİMLERLE PARANIN TARİHİ

Çok eski mesleklerden olan ve Osmanlı döneminde padişah veya sadrazama arzuhal vermek isteyenleri dinleyip, konuyu yazım kurallarına ve belli kalıplara göre yazanlara arzuhalci denirdi. Arzuhalci olmak

isleyenler bir kurulun önünde sınava tabi tutulur, yazı ve hat türleri konusundaki bilgisi ölçülürdü. Zamanın en kazançlı mesleklerinden olan arzuhalciliği Güven Bilge çizimleri ile sayfalarımıza taşıdı.

ZAMANIN KAZANÇLI MESLEĞİ: ARZUHALCİLİK

ÇOK ESKİ MESLEKLERDEN OLAN VE OSMANLI DÖNEMİNDE PADİŞAH VEYA SADRAZAM ARZUHAL VERMEK İSTEYENLERİ DİNLEYİP, KONULU YAZIM KURALLARINA VE BELLİ KALIPLARA GÖRE YAZANLARA ARZUHALCI DENİRDİ.

ARZUHALCİLER, ARZUHALCİBAŞININ DENETİMİNDEYDİ. ARZUHALCI OLMAK İSLEYENLER, DİVAN-I HÜMAYUN ÇAVUŞLARI OCAĞINDAN BİR KALEM ZABITI, ÇAVUŞLAR EMİNİ VE ARZUHALCİBAŞININ OLUŞTURDUĞU BİR KURULUN ÖNÜNDE SINAVA TABİ TUTULUR. ARZUHALCI ADAYININ YAZIM KURALLARI, KURUMLARA BAŞVURU YÖNTEMLERİ, YAZI VE HAT TÜRLERİ KONUSUNDAKİ BİLGİSİ ÖLÇÜLDÜ.

BU SINAVIN NEDENİ, ARZUHALLERİN DOĞRUDAN PADİŞAH VEYA SADRAZAM TARAFINDAN OKUNMASIYDI. BU SEBEPLE ARZUHALDEKİ İFADELERİN DÜZGÜN, ANLAM BAKIMINDAN ANLAŞILIR OLMASI GEREKIYORDU. ARZUHALCİLERİN HANGİ ARZUHALIN HANGİ BİRİMDE İŞLEM GÖRECEĞİNİ BİLMELERİ ŞARTTI.

AYRICA ARZUHALLERİ BELLİ KALIPLARLA, DEYİM VE CÜMLELERLE YAZABİLMELERİ, ARAPÇA VE FARŞÇA TAMLAMALAR KULLANABİLMELERİ, PEK ÇOK DEYİM, TERİM VE KALIP CÜMLEYİ EZBERDEN BİLMELERİ GEREKIYORDU. BAŞEDİLEN BU ÖZELLİKLERİ GENELDE KALEMDEN EMEKLİ KÂTİPLER TAŞIDIĞI İÇİN, ARZUHALCİLİK BU KÂTİPLERİN TEKELİNDEYDİ.

EVLYA ÇELEBİ'NİN KAYDINA GÖRE 17. YÜZYIL ORTASINDA İSTANBUL'DAKİ ARZUHALCI SAYISI 500'DÜ. YİNE EVLYA ÇELEBİ'DEN ALINAN BİLGİYE GÖRE, BAZI ARZUHALCİLER ORDUYLA BERABER SEFERE ÇIKAR ASKERLERE HİZMET VERİRDİ.

OSMANLI HALKININ ÇOĞU OKUMA YAZMA BİLMEDİĞİNDEN MEKTUP, PUSULA, SENET GİBİ ŞEYLERİ YAZDIRMAK İÇİN ARZUHALCİLERE BAŞVURURDU. BU SEBEPLE ARZUHALCİLİK OLDUKÇA KAZANÇLI BİR MESLEKTİ. SADECE İSTANBUL HALKI DEĞİL, İLGİLİ MAKAMLARA ARZUHAL SUNMAK ÜZERE TAŞRADAN GELENLER DE ARZUHALCİLERİN MÜŞTERİLERİ ARASINDAYDI.

ARZUHAL YAZDIRMANIN DIŞINDA GENELDE ASKERLER, GURBETÇİLER, SEVGİLİLER DE MEKTUP YAZDIRMAK İÇİN ARZUHALCİLERE BAŞVURULUYORLARDI.

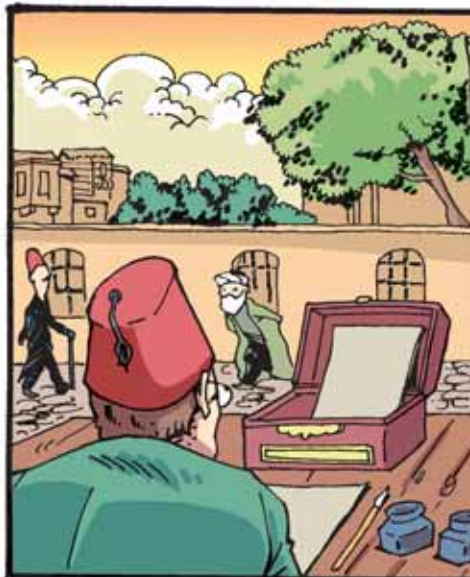
MÜSTERİNİN DİLEĞİNİ UZUN UZUN ANLATMASINA GEREK KALMAZDI; ÇÜNKÜ EĞER SÖZ KONUSU OLAN BİR ASK MEKTUBUYSA ARZUHALCİ DEFTERİNE ÖNCEDEN YAZILMIŞ KALIBI ÇIKARIP BAKAR VEYA EZBERİNDEN BİR ASK MEKTUBU YAZARDI.

ARZUHALCİLERİN DEĞİŞMEZ ARZUHAL KALIBLARI VARDI. KONUSU NE OLURSA OLSUN ARZUHALLERİN TEK YAPRAKTA BAŞLAYIP BİTMESİ VE ALTTA BİR MİKTAR BOŞLUK BIRAKILMASI GENEL KURALDI.

ARZUHALLER HİTAP VE DUAYLA BAŞLAR, ARZUHAL SAHİBİNİN TANITILMASI, DİLEK VE İSTEĞİN BELİRTİLMESİYLE DEVAM EDER, ARZUHALIN SONA ERDİĞİNİ BİLDİREN VE DUAYI İÇEREN BİR CÜMLEYLE BİTERDİ. ARZUHALIN SONUNA ARZUHAL SAHİBİNİN ADI YAZILIR, VARSA MÜHRÜ BASILIR, ANCAK TARİH ATILMAZDI.

ARZUHALCİLER AÇIK HAVADA ÇALIŞIRLARDI. ARKALIKSIZ, HASIR BİR İSKEMLE ÜZERİNE OTURUR, ÖNLERİNDE RAHLE VEYA KÜÇÜK BİR MASA OLURDU. MASANIN ÜZERİNDE BİRİ SİYAH, ÖTEKİ KIRMIZI MÜREKKEPLE DOLU İKİ HOKKA, BİRKAÇ KAMIS KALEM, BİR KALEMTIRAS, YAZMI KURUTMAK İÇİN RİH VE RİHDAN BULLUNURDU. HER ARZUHALCİNİN YANINDA MÜSTERİLERİ İÇİN BİR İKİ İSKEMLE OLURDU.

18. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDAN SONRA ARZUHALCİLİK MESLEĞİNDE BOZULMALAR BAŞLADI. DENEYİMSİZ VE BİLGİSİZ BİRÇOK KİŞİ RÜŞVET YOLUYLA ARZUHALCİLİK TEZKERESİ ALMAYA, HATTA TEZKERESİZ ÇALIŞMAYA BAŞLADI. ARZUHALCİLER BU DÖNEMDE BİR TÜR GEDİK NIZAMINA BAĞLANDI VE BİRÇOK ARZUHALCİNİN TEZKERESİ İPTAL EDİLDİ.

ARZUHALCİLER CUMHURİYETİN İLANI VE BAŞKENTİN ANKARAYA TAŞINMASIYLA BÜYÜK BİR DARBE YEDİ, YÜZLERCE ARZUHALCİ İŞSİZ KALDI. ÇOĞU ASK VE ASKERLİK MEKTUBU YAZARAK HAYATLARINI GEÇİNDİRMEYE ÇALIŞTI, HATTA BAZILARI MUŞKA VE BÜYÜ YAZMAYA BAŞLADI. BU ARZUHALCİLER GENELDE YENİ CAMİ VE ÇEVRESİNDE ÇALIŞIYORLARDI.

ARZUHALCİLER CUMHURİYET SONRASINDA DEVLET DAİRELERİ VE MAHKEMELERİN ÖNÜNDE ÇALIŞMAYA BAŞLADILAR. GÜNÜMÜZDE ADLİYE ÖNLERİNDE ARZUHALCİYE RASTLANABİLİR.